

Stedelijke verwildering is geen nieuwe trend: kruiden plukken bij het colosseum

Terugkeer van de wilde stadsnatuur

Op een congres dat “future” zo prominent in zijn titel voert, verwacht je geen lezing van een historicus. Maar Ben Wilson toont aan dat het verwilderen van steden geen nieuw fenomeen is. Tijdens het Future Green City World Congres, georganiseerd door Koninklijke VHG en Stadswerk Nederland, zette de Engelse historicus enkele gangbare opvattingen over steden en natuur op zijn kop.

Auteur: Steffen van Zundert

In zijn boek *Urban Jungle* neemt Wilson zijn lezer mee door de geschiedenis van natuur in steden. Hij toont aan dat steden altijd een complex ecosysteem hebben gehad. Een goed voorbeeld hiervan is het Colosseum in Rome. Wij kennen deze ruïne als een stenig monument, maar tot circa 1870 was het een overgroeide, biodiverse stadsoase vol bloemen en kruiden. Het verwijderen van wilde natuur en spontane vegetatie uit steden is volgens Wilson slechts een recent fenomeen. Vanaf de 19e eeuw werden steden opgeruimd en gemoderiseerd, en wilde planten en rivieren moesten vaak plaatsmaken voor geplande parken en boulevards. Wist je trouwens dat boulevard is afgeleid van het Nederlandse woord bolwerk? Dat is slechts een van de leuke wetenswaardigheden die Wilson tijdens zijn lezing over het publiek uitstrooit.

Natuur als bron van gevaar

Het opruimen van steden gebeurde wereldwijd, van Parijs tot Angkor Wat. Maar historisch gezien waren steden juist afhankelijk van de natuur aan hun randen. Vanwege de behoefte aan hout zorgden steden als Brussel en Frankfurt voor de groei van bossen. Er was veel minder scheiding tussen stad en platteland:

vee hoorde ook nog thuis in de stad. Maar de natuur werd sinds de negentiende eeuw steeds meer gezien als een bron van gevaar, bijvoorbeeld door de uitbraak van ziektes.

Stedelijk veldwerk

Er was een wereldoorlog nodig voordat we de natuur in de stad weer opnieuw gingen waarderen, stelt Wilson. In de nasleep van de bombardementen van de Tweede Wereldoorlog raakten steden zoals Londen en Berlijn begroeid met wilde planten zoals het wilgenroosje (in het Engels ook bekend als fireweed). De zaden van deze planten ontkiemen door hitte, geen wonder dat deze plant dus op gebombardeerde plekken uit de grond knalde. Door de oorlog konden botanisten niet meer reizen, dus ze gingen hun veldwerk in hun eigen stedelijke omgeving uitvoeren. Met als gevolg ontdekte men dat stedelijke gebieden een onverwacht hoge biodiversiteit ondersteunen.

Monocultuur

Want, het idee dat je biodiversiteit op het platteland kunt vinden, is achterhaald, stelt Wilson. Door monocultuur en intensieve landbouw is dat platteland helemaal niet meer zo divers.

Terwijl steden ruimte bieden aan een verscheidenheid van soorten die zich aanpassen aan verstoring en verandering. Hij noemt bijvoorbeeld de zaden die meereizen op de kleding en schoenen van vluchtelingen uit Oekraïne.

Wildernis

Wilson pleit ervoor dat we niet alleen de natuur om ons heen, maar ook onszelf verwilderen. Hij noemt een voorbeeld uit het Verenigd Koninkrijk, waar bewoners zelf een berm gingen maaien, die juist bewust door de overheid werd verwilderd. Pas als men niet meer zulke bermen beschouwt als verwaarloosd, kan spontaan groen echt gedijen. Hij hekelt ook de standaard gazonnetjes als ecologische deadzones en bestempelt gazongras als een invasieve exoot. En dat terwijl de Brit uit het land komt dat juist bekend staat om de strakke grastuintjes.

Spontane stadsnatuur

Wilson benadrukt dat spontane natuur kan floreren als de stad niet voortdurend probeert om de natuur te controleren. Als voorbeeld noemt hij het Südgelände Naturpark in Berlijn. Op dit voormalige rangeerterrein van de Deutsche Bahn is een uniek stadspark ontstaan. Na de Tweede Wereldoorlog raakte het terrein in onbruik en werd het overgenomen door de natuur. Planten, bomen en dieren vestigden zich op het terrein. In 1999 werd het Naturpark Südgelände officieel geopend. Men heeft bewust de oude spoorinfrastructuur, zoals rails, roestige treinen en een grote waterkraan, laten staan. Zo wordt het industriële verleden benadrukt als onderdeel van het ecologische verhaal. Paradoxaal genoeg moet wildheid ook beheerd worden om te blijven staan. Wilson daagt uit om steden weer meer te zien zoals ze vroeger waren, geen stenen jungles, maar dynamische ecosystemen waar ‘wilde’ stadsnatuur zijn eigen plek heeft.

‘Pas als men niet meer zulke bermen beschouwt als verwaarloosd, kan spontaan groen echt gedijen’

